

REPUBLICA MOLDOVA
JUDECĂTORIA CHIȘINĂU
SEDIUL CIOCANA

mün.Chișinău, str. Mihail Sadoveanu, nr. 24/1,
Republica Moldova, MD-2044,
tel./fax (+373 22) 333 665; (022) 337 520
e-mail: jci@justice.md

*Sediul specializat în examinarea cauzelor cu privire la activitatea
judecătorului de instrucție și în materie contravențională*

REPUBLIC OF MOLDOVA
THE COURT OF CHISINAU
CIOCANA COURT OFFICE

Chisinau city, Mihail Sadoveanu street, nr. 24/1,
Republic of Moldova, MD-2044,
tel./fax (+373 22) 333 665; (022) 337 520
e-mail: jci@justice.md

*The Court Office specialized in the examination of the cases concerning
the activity of the investigative judge and in contraventional matters*

CONSILIUL SUPERIOR AL MAGISTRATURII	
JUDECĂTORIA CHIȘINĂU	
SEDIUL CIOCANA	
leșire Nr.	11 672
" 01 "	11 20 19

Curtea Constituțională

Mun.Chișinău, str. A. Lăpușneanu, 28 MD-2004

Judecătoria Chișinău (sediul Ciocana), Vă expediază excepția de neconstituționalitate, pentru verificarea constituționalității prevederilor art. 191 alin.(2) Cod de Procedură Penală a Republicii Moldova, și anume contradictorialitatea sintagmelor conținute în prevederile art. 191 alin.(2) Cod Penal, după cum urmează "...Liberarea provizorie sub control judiciar nu se acordă învinuitului, inculpatului în cazul în care există date că el va săvârși o altă infracțiune, va încerca să influențeze asupra martorilor sau să distrugă mijloacele de probă, să se ascundă de organele de urmărire penală, de procuror sau, după caz, de instanța de judecată..." , cu prevederile art. 176 alin.(1) Cod penal, și anume "...Măsurile preventive pot fi aplicate de către procuror, din oficiu ori la propunerea organului de urmărire penală, sau, după caz, de către instanța de judecată numai în cazurile în care există suficiente temeiuri rezonabile, susținute prin probe, de a presupune că bănuitul, învinuitul, inculpatul ar putea să se ascundă de organul de urmărire penală sau de instanță, să exercite presiune asupra martorilor, să nimicească sau să deterioreze mijloacele de probă sau să împiedice într-un alt mod stabilirea adevărului în procesul penal, să săvârșască alte infracțiuni ori că punerea în libertate a acestuia va cauza dezordine publică. De asemenea, ele pot fi aplicate de către instanță pentru asigurarea executării sentinței...", sub aspectul corespunderii cu prevederile art.7, art. 4, art. 8, art. 16, art. 20, art. 21, art. 23, art. 26, art. 54 din Constituția Republicii Moldova.

Anexe:

Sesizarea pe 15 file

Încheierea nr.17-262/19 din 22 octombrie 2019 pe 3 file

Încheierea nr.17-262/19 din 22 octombrie 2019 pe 5 file

Judecător

Victor Sandu

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ A REPUBLICII MOLDOVA	
Intrare Nr.	1969
" 01 "	11 20 19

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ A REPUBLICII MOLDOVA

str. Alexandru Lăpușneanu nr. 28,
Chișinău MD 2004,
Republica Moldova

SEIZARE PRIVIND EXCEȚIA DE NECONSTITUȚIONALITATE

prezentată în conformitate cu articolul 135 alin. (1) lit. a)
și lit.g) din Constituție

I – AUTORUL SESIZĂRII

1. Nume Sandu 2. Prenume Victor

3. Funcția: *Judecător în cadrul Judecătoriei Chișinău (sediul Ciocana)*

4. Adresa mun.Chișinău, str. Mihail Sadoveanu, 24/1, sala 2

5. Tel./fax TEL: 022 27 50 26, FAX: 022 27 27 40

6. Numele și prenumele reprezentantului*

7. Ocupația reprezentantului

8. Adresa reprezentantului.....

9. Tel.....

10. Fax

11.

* Dacă autorul sesizării este reprezentat/ă, a se anexa o procură semnată de autorul sesizării.

Prezenta sesizare este un document juridic și poate afecta drepturile și obligațiile dumneavoastră.

II – OBIECTUL SESIZĂRII

12. Prezenta sesizare vizează neconstituționalitatea prevederilor art.191 alin.(2) Cod de Procedură Penală a Republicii Moldova.

Excepția de neconstituționalitate este ridicată în cadrul examinării demersului procurorului din cadrul Procuratura Anticorupție, Nadejda Busuioc, privind prelungirea măsurii preventive, sub formă de arest la domiciliu, pe un termen de 60 de zile, în privința învinuitului **Borovschih Egor Evgheni**, aflat în procedura judecătorească Judecătoria Chișinău (sediul Ciocana), Victor Sandu.

În motivarea demersului înaintat procurorul a menționat că, riscul eschivării de la urmărire penală și judecată a devenit actual, mai ales odată cu înaintarea acuzației, ceea ce trezește supoziții puternice învinuitului despre probabilitatea condamnării sale. Totodată există riscul că, în cazul aplicării unei alte măsuri preventive, învinuitul ar putea influența martorii, învinuiții și tăinui sau distruge probele, fapt ce ar împiedica justa soluționare a cauzei și aflarea adevărului în cadrul prezentului proces penal.

Conținutul prevederilor contestate este următorul:

Articolul 176 alin.(1) Cod de Procedură Penală a Republicii Moldova, prevede că: „Măsurile preventive pot fi aplicate de către procuror, din oficiu ori la propunerea organului de urmărire penală, sau, după caz, de către instanța de judecată numai în cazurile în care există suficiente temeiuri rezonabile, susținute prin probe, de a presupune că bănuitul, învinuitul, inculpatul ar putea să se ascundă de organul de urmărire penală sau de instanță, să exercite presiune asupra martorilor, să nimicească sau să deterioreze mijloacele de probă sau să împiedice într-un alt mod stabilirea adevărului în procesul penal, să săvârșească alte infracțiuni ori că punerea în libertate a acestuia va cauza dezordine publică. De asemenea, ele pot fi aplicate de către instanță pentru asigurarea executării sentinței.”

Însă, conform art. 191 alin.(2) Cod de Procedură Penală a Republicii Moldova, este prevăzut că: „Liberarea provizorie sub control judiciar nu se acordă învinuitului, inculpatului în cazul în care există date că el va săvârși o altă infracțiune, va încerca să influențeze asupra martorilor sau să distrugă mijloacele de probă, să se ascundă de organele de urmărire penală, de procuror sau, după caz, de instanța de judecată.”.

Astfel, corborând temeiurile de drept invocate supra, se denotă caracterul contradictoriu dintre sintagma conținută în prevederile art. 176 alin.(1) Cod penal, și anume „...Măsurile preventive pot fi aplicate de către procuror, din oficiu ori la propunerea organului de urmărire penală, sau, după caz, de către instanța de judecată numai în cazurile în care există suficiente temeiuri rezonabile, susținute prin probe, de a presupune că bănuitul, învinuitul, inculpatul ar putea să se ascundă de organul de urmărire penală sau de instanță, să exercite presiune asupra martorilor, să nimicească sau să deterioreze mijloacele de probă sau să împiedice într-un alt mod stabilirea adevărului în procesul penal, să săvârșească alte infracțiuni ori că punerea în libertate a acestuia va cauza dezordine publică. De asemenea, ele pot fi aplicate de către instanță

pentru asigurarea executării sentinței...”, cât și cea din prevederile **art. 191 alin.(2) Cod Penal**, după cum urmează „Liberarea provizorie sub control judiciar nu se acordă învinuitului, inculpatului în cazul în care există date că el va săvârși o altă infracțiune, va încerca să influențeze asupra martorilor sau să distrugă mijloacele de probă, să se ascundă de organele de urmărire penală, de procuror sau, după caz, de instanța de judecată.”.

Consider că, prevederile menționate, contravin următoarelor prevederi din Constituția Republicii Moldova:

Art. 4 din Constituția RM, „Dispozițiile constituționale privind drepturile și libertățile omului se interpretează și se aplică în concordanță cu Declarația Universală a Drepturilor Omului, cu pactele și cu celelalte tratate la care Republica Moldova este parte. (2) Dacă există neconcordanțe între pactele și tratatele privitoare la drepturile fundamentale ale omului la care Republica Moldova este parte și legile ei interne, prioritate au reglementările internaționale.”;

Art. 7 din Constituția RM, „Constituția Republicii Moldova este Legea ei Supremă. Nici o lege și nici un alt act juridic care contravine prevederilor Constituției nu are putere juridică”;

Art. 8 alin.(1) din Constituția RM, „ Republica Moldova se obligă să respecte Carta Organizației Națiunilor Unite și tratatele la care este parte, să-și bazeze relațiile cu alte state pe principiile și normele unanim recunoscute ale dreptului internațional”;

Art. 16 din Constituția RM, „ (1) Respectarea și ocrotirea persoanei constituie o îndatorire primordială a statului. (2) Toți cetățenii Republicii Moldova sînt egali în fața legii și a autorităților publice, tară deosebire de rasă, naționalitate, origine etnică, limbă, religie, sex, opinie, apartenență politică, avere sau de origine socială.”

Art. 20 alin.(1) din Constituția RM., „ Orice persoană are dreptul la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești competente împotriva actelor care violează drepturile, libertățile și interesele sale legitime.”

Art. 23 alin. (2) din Constituția RM., „ Statul asigură dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle. În acest scop statul publică și face accesibile toate legile și alte acte normative. „

Art. 26 alin.(1) din Constituția RM. „ Dreptul la apărare este garantat.”

Art. 54 alin.(1) din Constituția RM, „ în Republica Moldova nu pot fi adoptate legi care ar suprima sau ar diminua drepturile și libertățile fundamentale ale omului și cetățeanului.”.

III – CIRCUMSTANȚELE LITIGIULUI EXAMINAT DE CĂTRE INSTANȚA DE JUDECATĂ

13. Instanței de judecată i-a fost înaintat demersul procurorului în Procuratura Anticorupție, Nadejda Busuioc, privind prelungirea măsurii preventive, sub formă de liberare provizorie sub control judiciar, pe un termen de 60 de zile, în privința învinutului **Borovschih Egor Evgheni**, învinuit de comiterea infracțiunii prevăzute de art. 243 alin.(3) lit. b) Cod penal.

În motivarea demersului înaintat procurorul a menționat că, riscul eschivării de la urmărire penală și judecată a devenit actual, mai ales odată cu înaintarea acuzării, ceea ce trezește supoziții puternice învinutului despre probabilitatea condamnării sale. Totodată există riscul că, în cazul aplicării unei alte măsuri preventive, învinuitul ar putea influența martorii, învinuiții și tăinui sau distruge probele, fapt ce ar împiedica justa soluționare a cauzei și aflarea adevărului în cadrul prezentului proces penal.

Prin încheierea din 22.10.2019, în acord cu prevederile art. 176, 186, 195, 308 CPP, art. 5 Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și Libertăților Fundamentale, instanța de judecată, a fost respins demersul procurorului în Procuratura Anticorupție, Nadejda Busuioc, privind prelungirea măsurii preventive, sub formă de liberare provizorie sub control judiciar în privința învinutului Borovschih Egor Evgheni, pe un termen de 60(șaizeci) de zile.

IV – EXPUNEREA PRETINSEI SAU A PRETINSELOR ÎNCĂLCĂRI ALE CONSTITUȚIEI, PRECUM ȘI A ARGUMENTELOR ÎN SPRIJINUL ACESTOR AFIRMAȚII

14. Excepția de neconstituționalitate se ridică din motivul contradictorialității dintre sintagma conținută în prevederile **art. 176 alin.(1) Cod penal**, și anume „...Măsurile preventive pot fi aplicate de către procuror, din oficiu ori la propunerea organului de urmărire penală, sau, după caz, de către instanța de judecată numai în cazurile în care există suficiente temeiuri rezonabile, susținute prin probe, de a presupune că bănuitul, învinuitul, inculpatul ar putea să se ascundă de organul de urmărire penală sau de instanță, să exercite presiune asupra martorilor, să nimicească sau să deterioreze mijloacele de probă sau să împiedice într-un alt mod stabilirea adevărului în procesul penal, să săvârșească alte infracțiuni ori că punerea în libertate a acestuia va cauza dezordine publică. De asemenea, ele pot fi aplicate de către instanță pentru asigurarea executării sentinței...”, și a sintagmei conținute în prevederile **art. 191 alin.(2) Cod Penal**, după cum urmează „...Liberarea provizorie sub control judiciar nu se acordă învinuitului, inculpatului în cazul în care există date că el va săvârși o altă infracțiune, va încerca să influențeze asupra martorilor sau să distrugă mijloacele de probă, să se ascundă de organele de urmărire penală, de procuror sau, după caz, de instanța de judecată...”, sub aspectul corespunderii cu prevederile art. 4, art. 8, art.7, art. 16, art. 20, art. 21, art. 23, art. 26, art. 54 din Constituția Republicii Moldova.

Argumentăm aceste afirmații prin următoarele elemente de fapt și de drept.

Astfel, unul dintre elementele fundamentale ale preeminenței dreptului și ale statului de drept îl constituie principiul legalității. Preeminența dreptului se asigură prin întreg sistemul de drept, inclusiv prin normele penale, acestea caracterizându-se prin anumite trăsături proprii, distinctive în raport cu alte categorii de norme, ce se diferențiază între ele prin caracterul și structura lor, prin sfera de incidență.

Principiul statului de drept, consfințit în art. 1 din Constituție, garantează o justiție penală echitabilă, fapt ce impune obligația de a supraveghea, în permanență, în ce măsură normele materiale și procesuale corespund prevederilor constituționale. Prin urmare, asigurarea aplicării uniforme a normelor penale este un deziderat firesc al oricărui sistem judiciar democratic. Colaborarea dintre doctrină și jurisprudență este un proces evident și inevitabil pentru identificarea soluțiilor optime, ce au ca obiectiv drepturile omului și lupta cu criminalitatea. Din aceste considerente, procedura penală este numită și un „drept constituțional în acțiune”.

Totodată, pentru a corespunde celor trei criterii de calitate - accesibilitate, previzibilitate și claritate - norma de drept trebuie să fie formulată cu suficientă precizie, astfel încât să permită persoanei să decidă asupra conduitei sale și să prevadă, în mod rezonabil, în funcție de circumstanțele cauzei, consecințele acestei conduite. În caz contrar, cu toate că legea conține o normă de drept care aparent descrie conduita persoanei în situația dată, persoana poate pretinde că nu-și cunoaște drepturile și obligațiile. Într-o astfel de interpretare, norma ce nu corespunde criteriilor clarității este contrară art. 23 din

Constituție, care statuează asupra obligației statului de a garanta fiecărui om dreptul de a-și cunoaște drepturile.

Relevant și de menționat este și faptul că „preeminența dreptului în materie penală exprimă printre altele asigurarea legalității infracțiunilor și pedepselor; inadmisibilitatea aplicării extensive a legii penale, în detrimentul persoanei, în special, prin analogie”.

Totodată, incriminarea faptelor în legile penale, stabilirea pedepsei pentru ele, precum și alte reglementări, se întemeiază pe rațiuni de politică penală. Astfel, legea penală constituie un ansamblu de reguli juridice, formulate într-o manieră clară, concisă și precisă.

Or, calitatea legii penale constituie o condiție vitală pentru menținerea *securității raporturilor juridice* și ordonarea eficientă a relațiilor sociale în prezenta sesizare.

Astfel, în aceasta parte un prim aspect care urmează a fi examinat de înalta Curte se referă la analizarea coliziunii dispozițiilor art. 191 alin.(2) CPP RM, cu cele ale art. 4, art. 8, art.7, art. 16, art. 20, art. 23 alin.(2), art. 26, art. 54 din Constituție, și contradictorialitatea cu art. 176 alin.(1) CPP RM.

Astfel, este de menționat că, cercetînd practica judiciară națională se denotă că, temeiul probant în vederea aplicării – prelungirii oricăror măsurii preventive cum ar fi și „liberare provizorie sub control judiciar”, ține de: „...Riscul de a presupune că bănuitul, învinuitul, inculpatul ar putea să se ascundă de organul de urmărire penală sau de instanță, să exercite presiune asupra mărtorilor, să nimicească sau să deterioreze mijloacele de probă sau să împiedice într-un alt mod stabilirea adevărului în procesul penal, să săvîrșească alte infracțiuni ori că punerea în libertate a acestuia va cauza dezordine publică...”

Prin urmare, din circumstanțele elucidate pentru a menține - prelungi măsura preventivă „liberarea provizorie sub control judiciar”, cu referire la prevederile legale la speță, și anume corborînd temeiurile de drept invocate, se denotă caracterul contradictoriu și repetativ în practica judiciară, dintre măsura preventivă solicitată și probată la caz “liberarea provizorie sub control judiciar”, cu caracterul normativ impus de prevederile art. 191 alin.(2) Cod Penal, anume:”...Liberarea provizorie sub control judiciar nu se acordă învinuitului, inculpatului în cazul în care există date că el va săvîrși o altă infracțiune, va încerca să influențeze asupra mărtorilor sau să distrugă mijloacele de probă, să se ascundă de organele de urmărire penală, de procuror sau, după caz, de instanța de judecată...”.

Din esența celor expuse supra rezultă că norma de drept, a cărei constituționalitate se solicită a fi verificată, urmează a fi aplicată la soluționarea demersului de prelungirea măsurii preventive. Astfel, potrivit art.7 alin.(3) Cod de procedură penală, dacă, în procesul judecării cauzei, instanța constată că norma juridică ce urmează a fi aplicată contravine prevederilor Constituției și este expusă într-un act juridic care poate fi supus controlului constituționalității, se sesizează Curtea Constituțională.

Aspectul reliefat a fost reținut și prin încheierea Judecătoriei Chișinău, sediul Ciocana, din 22.10.2019, nr. 17-262/19 (se anexează) prin care a fost respins demersul procurorului în Procuratura Anticorupție, Nadejda Busuioc, privind prelungirea

măsurii preventive, sub formă de liberare provizorie sub control judiciar în privința învinutului Borovschih Egor Evgheni, pe un termen de 60(șaizeci) de zile.

În urma analizei sistemice, care urmează a fi procedeu tehnic de interpretare a normelor respective ne permite să concluzionăm, că obligații prevăzute de către două norme de drept nu corespund criteriului de previzibilitate, iar altele diferite persoane, în condiții asemănătoare/similare sunt tratați inegal, contrar obligației statului de a-și plasa proprii cetățeni anume prin prisma egalității.

Din esența celor expuse supra rezultă că norma de drept, a cărei constituționalitate se solicită a fi verificată, urmează a fi aplicată la soluționarea aplicării – prelungirii unei măsuri preventive, la caz ”liberare provizorie sub control judiciar”.

Considerăm, că prin modalitatea de reglementare conținută în norma vizată legiuitorul a depășit vădit previzibilitatea normei, cât și faptului că, legile pot stabili drepturi și obligații care însă nu pot deroga de la garanțiile fundamentale, ele în esență doar avînd rol de transpunere a principiilor, drepturilor și obligațiilor cetățenilor statului respectiv.

La caz, norma permite limitarea dreptului persoanei contrar art. 5 al Convenției Europene a Drepturilor Omului, dreptul de a beneficia de un proces echitabil, și a cunoaște îndatoririle lui.

Or, norma convenției dispune că „Orice persoană are dreptul la libertate și la siguranță. Nimeni nu poate fi lipsit de libertatea sa, cu excepția cazului prevăzute de lege.”

Astfel, pentru a asigura statul cu remedii împotriva ingerinței persoanei asupra căreia planează acele dubii întemeiate că ar fi săvîrșit o infracțiune, legiuitorul a impus o limitarea drepturilor acestuia, dispunînd posibilitatea ca acestuia să-i fie limitată inviolabilitatea, în coraport cu interesul suprem al justiției, întru oferirea posibilității organului de urmărire penală să ia toate măsurile necesare în descoperirea tuturor circumstanțelor cauzei.

Prin urmare, ghidîndu-ne de circumstanțele menționate supra, constatăm că conform alin. (5) al art. 175 din CPP liberarea provizorie sub control judiciar, liberarea provizorie sub cauțiune și arestarea la domiciliu sunt măsuri alternative arestării preventive și se aplică atunci cînd formal persistă condițiile arestării preventive, dar scopul prevăzut la alin (2) al acestui articol poate fi atins și fără izolarea totală a celui acuzat.

Astfel, este esențial de menționat că, incertitudinea formulării normelor precitate, și incertitudinea privind constituționalitatea aplicării acestora, au dictat necesitatea sesizării Curții Constituționale, care urmează a verifica constituționalitatea contradictorialității prevederilor art. 176 alin.(1) și art. 191 alin. (2) CPP RM sub aspectele expuse în prezenta sesizare.

Fără aceste reglementări rămîne un loc pentru interpretare arbitrară a normei sus-menționate - art. 191 alin. (2) CPP RM, de către instanțele judecătorești, iar practica Curții Europene este înaintată împotriva oricăror posibilități de a acționa arbitrar, cu rea-credința din partea autorităților naționale (vezi cauza Bozano v. Franța, hotărîrea din 18.12.1986 etc.)

Din formularea neclară a normei art. 191 alin. (2) Cod de Procedură Penală, reiese

aplicarea neclară a acesteia de către instanțele judecătorești, prin aceasta învinuitului, inculpatului este îngrădit de la un proces echitabil.

Astfel, prin redacția actuală a normei sus-menționate se creează colizia, în primul rând, și cu prevederile art. 23 alin. (2) din Constituție. Acest articol implică, între altele, adoptarea de către legiuitor a unor reguli procedural clare, în care să se prescrie cu precizie condițiile și termenele în care justițiabilii își pot exercita drepturile și obligațiunile.

Totodată în practica Curții Europene a Drepturilor Omului de mai multe ori se subliniază importanța și obligativitatea estimării de către instanțele naționale a posibilității aplicării măsurilor alternative arestării.

În mod logic, măsurile alternative arestării, în special liberarea provizorie sub control judiciar trebuie să aibă deosebiri clare de la arestare, în beneficiul învinuitului, inculpatului, iar analizând dispozițiile art. 176 alin.(1), 191 alin. (2) Cod de procedură penală, constatăm că, de fapt, acestea nu redă de o manieră exhaustivă soluțiile ce pot fi dispuse de judecător, chemat să soluționeze demersul formulat în vederea aplicării - prelungirii măsurii preventive.

În absența unei clarități juridice cuprinzătoare, chiar dacă drepturile garantate prin prevederile art. 8 și art. 11 din Convenție și art. 2 din Protocolul nr. 4 la Convenție nu sunt libertăți absolute, ingerința statului în exercițiul acestor drepturi este permisă, doar dacă aceasta este prevăzută de lege, vizează unul dintre scopurile legitime comune prevăzute în textele Convenției (respectiv securitatea națională, siguranța publică, apărarea și menținerea ordinii publice, prevenirea faptelor penale, protejarea sănătății sau a moralei, ori protejarea drepturilor și libertăților altora), iar măsura este necesară într-o societate democratică (respectiv ingerința răspunde unei nevoi sociale imperioase), fiind proporțională cu scopul legitim urmărit.

Din perspectiva respectării exigenței proporționalității, accesibilității ingerinței cu scopul legitim urmărit, apreciem că contradictorialitatea normelor vizate, este de natură să confere un caracter neaplicabil măsurii preventive – liberare provizorie sub control judiciar.

Instanța reamintește că preeminența dreptului presupune, *inter alia*, asigurarea legalității și a certitudinii juridice (Raportul privind preeminența dreptului, adoptat de către Comisia de la Veneția la cea de-a 86 sesiune plenară, 2011, § 41).

Deasemenea de reținut că principiul în discuție are consecințe atât pentru activitatea de elaborare a normelor penale, cât și pentru procesul aplicării acestora. Altfel spus, acesta este obligatoriu deopotrivă pentru legislator și pentru judecător. În activitatea legislativă, principiul legalității incriminării și a pedepsei intervine atât sub aspect material, cât și sub aspect formal. Sub aspect material, acest principiu îi impune legislatorului două obligații fundamentale: (1) să prevadă într-un text de lege faptele considerate infracțiuni și pedepsele aferente; și (2) să redacteze textul legal cu suficientă claritate, pentru ca orice persoană să poată realiza care sunt acțiunile sau inacțiunile care intră sub incidența acestuia. Aspectul formal se referă la obligația adoptării normelor penale ca legi organice, potrivit articolului 72 alin.(3) lit. n) din Constituție (HCC nr. 12 din 14 mai 2018, §§ 35, 36).

Curtea Europeană a subliniat în jurisprudența sa că legea urmează să întrunească standardul calității, *i.e.* ca aceasta să fie accesibilă și previzibilă (*Rohlena v. Cehia* [MC], 27 ianuarie 2015, § 50; *Vasiliauskas v. Lituania* [MC], 20 octombrie 2015, § 154; *Koprivnikar v. Slovenia*, 24 ianuarie 2017, § 48). De altfel, se notează că și articolul 23 alin.(2) din Constituție implică adoptarea de către legislator a unor legi accesibile și previzibile.

Condiția accesibilității presupune ca textele de lege să poată fi cunoscute de către destinatari. Orice persoană trebuie să poată dispune de informații privind normele juridice aplicabile într-un caz concret (*Khlyustov v. Rusia*, 11 iulie 2013, § 68). Accesibilitatea legii are în vedere aducerea la cunoștința publică a actelor normative și intrarea în vigoare a acestora, care se realizează în baza articolului 76 din Constituție, legea publicându-se în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

La rândul ei, condiția previzibilității este îndeplinită atunci când justițiabilul poate cunoaște, din chiar textul normei juridice pertinente, iar la nevoie cu ajutorul interpretării acesteia de către instanțe sau cu ajutorul unor juriști profesioniști, care sunt acțiunile și omisiunile ce-i pot angaja răspunderea penală și care este pedeapsa care îi poate fi aplicată, în cazul încălcării unei norme (*Koprivnikar v. Slovenia*, 24 ianuarie 2017, § 47).

Totuși, Curtea Europeană a menționat că, deși certitudinea este dezirabilă, aceasta ar putea antrena o rigiditate excesivă (*Del Rio Prada v. Spania* [MC], 21 octombrie 2013, §§ 92, 93). Nevoia de a evita rigiditatea excesivă și de a ține pasul cu circumstanțele în schimbare presupune exprimarea unor legi în termeni care sunt, într-o mai mare sau mai mică măsură, vagi, iar interpretarea și aplicarea unor asemenea reglementări depinde de practică (*Kokkinakis v. Grecia*, 25 mai 1993, § 40). Pe de altă parte, utilizarea unor concepte și a unor criterii prea vagi în interpretarea unei prevederi legislative conduce la incompatibilitatea acesteia cu exigențele clarității și previzibilității, în privința efectelor sale (*Liivik v. Estonia*, 25 iunie 2009, §§ 96–104).

În orice caz, instanțele de judecată nu sunt îndreptățite să recurgă la o interpretare extensivă defavorabilă a legii penale sau la o aplicare defavorabilă prin analogie (a se vedea *Navalnye v. Rusia*, 17 octombrie 2017, § 68).

De asemenea, pentru ca legea să îndeplinească cerința previzibilității, ea trebuie să precizeze cu suficientă claritate întinderea și modalitățile de exercitare a puterii de apreciere a autorităților în domeniul respectiv, ținând cont de scopul legitim urmărit (*Sissanis v. România*, 25 ianuarie 2007, § 66). O putere discreționară care nu este delimitată, chiar dacă face obiectul controlului judiciar din punct de vedere formal, nu trece de testul previzibilității. Aceeași concluzie este valabilă și pentru puterea discreționară nelimitată a instanțelor judecătorești (HCC nr.28 din 23 noiembrie 2015, § 61).

Prin urmare, pentru conformitatea cu normele juridice cu forță juridică superioară, nu este suficient ca măsura prin care se aduce atingere drepturilor fundamentale să se circumscrie unor cazuri prevăzute în lege, ci aceasta trebuie să dispună de previzibilitate, și să răspundă cerinței proporționalității măsurilor cu scopul legitim urmărit.

În contextul celor menționate, potrivit art.134 din Constituție, Curtea Constituțională este unica autoritate de jurisdicție constituțională în Republica Moldova

care garantează supremația Constituției, asigură realizarea principiului separării puterii de stat în putere legislativă, putere executivă și putere judecătorească și garantează responsabilitatea statului față de cetățean și a cetățeanului față de stat.

O lege sau un alt act normativ, legitim adoptat de organele de resort, poate fi supus controlului constituționalității conform art.135 din Constituția Republicii Moldova, potrivit căruia Curtea Constituțională exercită, la sesizare, controlul constituționalității legilor și hotărârilor Parlamentului, a decretelor Președintelui Republicii Moldova, a hotărârilor și ordonanțelor Guvernului, precum și a tratatelor internaționale la care Republica Moldova este parte.

În limitele dezideratului constituțional, prevăzut de art. 23 alin. (2) al Constituției Republicii Moldova, considerăm că textul art. 191 alin.(2) Cod de Procedură Penală a Republicii Moldova, nu corespunde criteriilor de calitate a normei de drept: previzibilitate, precizie și claritate, și ca efect este incompatibilă cu norma constituțională.

V – CERINȚELE AUTORULUI SESIZĂRII

15. 1. Primirea spre examinare a prezentei sesizări și includerea ei pe ordinea de zi a Curții Constituționale;

2 Exercițarea controlului constituționalității prevederilor legale conținute în **prevederile art. 191 alin.(2) Cod de Procedură Penală a Republicii Moldova**, și anume contradictorialitatea sintagmelor conținute în prevederile art. 191 alin.(2) Cod Penal, după cum urmează "**Liberarea provizorie sub control judiciar nu se acordă învinuitului, inculpatului în cazul în care există date că el va săvârși o altă infracțiune, va încerca să influențeze asupra martorilor sau să distrugă mijloacele de probă, să se ascundă de organele de urmărire penală, de procuror sau, după caz, de instanța de judecată.**", cu prevederile art. 176 alin.(1) Cod penal, și anume "...**Măsurile preventive pot fi aplicate** de către procuror, din oficiu ori la propunerea organului de urmărire penală, sau, după caz, de către instanța de judecată numai în cazurile în care există suficiente temeiuri rezonabile, susținute prin probe, de a presupune că bănuitul, învinuitul, inculpatul ar putea să se ascundă de organul de urmărire penală sau de instanță, să exercite presiune asupra martorilor, să nimicească sau să deterioreze mijloacele de probă sau să împiedice într-un alt mod stabilirea adevărului în procesul penal, să săvârșească alte infracțiuni ori să punerea în libertate a acestuia va cauza dezordine publică. De asemenea, ele pot fi aplicate de către instanță pentru asigurarea executării sentinței...", **sub aspectul corespunderii cu prevederile art.7, art. 4, art. 8,art. 16, art. 20, art. 21, art. 23, art. 26, art. 54 din Constituția Republicii Moldova.**

VI – DATE SUPLIMENTARE REFERITOARE LA OBIECTUL SESIZĂRII

16. Prevederile relevante din Hotărârea Curții Constituționale nr.2 din 09.02.2016 pentru interpretarea art. 135 alin. (1) lit. a) și g) din Constituția Republicii Moldova.

În baza Hotărârei menționate Curtea Constituțională a hotărât în sensul art. 135 alin. (1) lit. a) și g) din Constituția Republicii Moldova coroborat cu art. 20,115,116 din Constituție:

- în cazul existenței incertitudinii privind constituționalitatea legilor, hotărârilor Parlamentului, decretelor Președintelui R. Moldova, hotărârilor și ordonanțelor Guvernului, ce urmează a fi aplicate la soluționarea unei cauze aflate pe rolul său, instanța de judecată este obligată să sesizeze Curtea Constituțională;

- Excepția de neconstituționalitate poate fi ridicată în fața instanței de judecată de către oricare dintre părți, sau de reprezentantul acesteia, precum și de către instanța de judecată din oficiu;

- Sesizarea privind controlul constituționalității unor norme ce urmează a fi aplicate la soluționarea unei cauze se prezintă direct Curții Constituționale de către judecătorii/completele de judecată din cadrul Curții Supreme de Justiție, Curților de Apel și judecătoriilor pe rolul cărora se află cauza;

- Judecătorul ordinar nu se pronunță asupra temeiniciei sesizării sau conformității cu Constituția a normelor contestate, limitându-se exclusiv la verificarea următoarelor condiții:

- 1) Obiectul excepției intră în categoria actelor cuprinse la art. 135 alin. (1) lit. a) și g) din Constituția Republicii Moldova;

- 2) Excepția este ridicată de către una din părți sau reprezentantul acesteia sau indică că este ridicată de către instanța de judecată din oficiu;

- 3) Prevederile contestate urmează a fi aplicate la soluționarea cauzei;

- 4) Nu există o hotărâre anterioară a Curții avînd ca obiect prevederile contestate.

- Pînă la adoptarea de către Parlament a reglementărilor în executarea hotărîrii, sesizarea privind excepția de neconstituționalitate se prezintă Curții Constituționale de către judecătorii/ completele de judecată din cadrul Curții Supreme de Justiție, Curților de Apel și judecătoriilor pe rolul cărora se află cauza în temeiul aplicării directe a art. 135 alin. (1) lit. a) și g) din Constituția Republicii Moldova.

VII - LISTA DOCUMENTELOR

17.

- a) încheierea Judecătoriei Chișinău, sediul Ciocana, din 22.10.2019, nr. 17-262/19
- b)
- c)

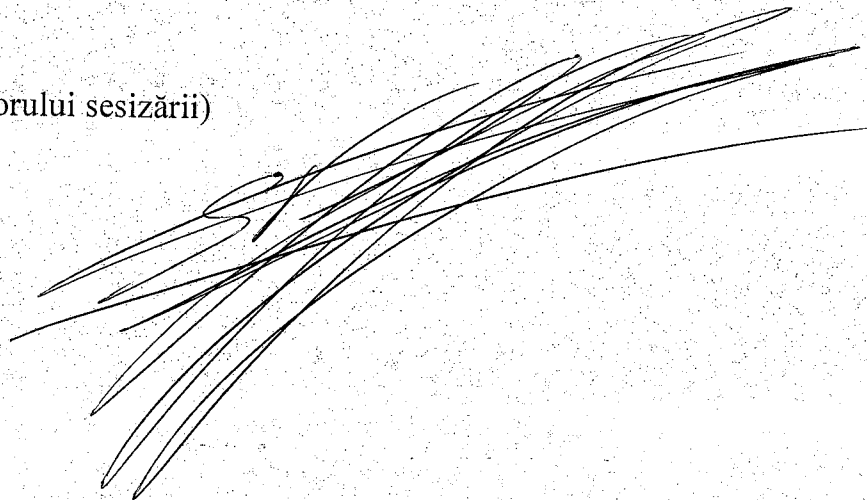
VIII - DECLARAȚIA ȘI SEMNATURA

18. Declar pe onoare ca informațiile ce figurează în prezentul formular de sesizare sunt exacte.

Loculmunicipiul Chișinău.....

Data22 octombrie 2019.....

(Semnătura autorului sesizării)

A handwritten signature in black ink, consisting of several overlapping, fluid strokes that form a cursive, somewhat abstract shape.

ÎNCHEIERE

22 octombrie 2019

mun. Chișinău

Judecătoria Chișinău (sediul Ciocana)

Instanța compusă din:

Președintele ședinței,

Judecător

Grefier

Cu participarea:

procurorului

avocatului

învinuitului

Victor Sandu

Titomir Cristina

Nadejda Busuioc

Oleg Mîța

Borovschih Egor Evgheni

examinînd în ședință judiciară închisă demersul procurorului în Procuratura Anticorupție, Nadejda Busuioc, privind prelungirea măsurii preventive, sub formă de liberare provizorie sub control judiciar, pe un termen de 60 de zile, în privința învinuitului **Borovschih Egor Evgheni**, născut la 19.11.1994, născut în mun.Chișinău, cetățean al RM, domiciliat în mun. Chișinău, str. V.Dokuceaev 13 ap.76, IDNP 2008001001945, instanța,-

A C O N S T A T A T:

Instanței de judecată i-a fost înaintat demersul procurorului în Procuratura Anticorupție, Nadejda Busuioc, privind prelungirea măsurii preventive, sub formă de liberare provizorie sub control judiciar, pe un termen de 60 de zile, în privința învinuitului **Borovschih Egor Evgheni**, învinuit de comiterea infracțiunii prevăzute de art. **243 alin.(3) lit. b)** Cod penal.

În motivarea demersului înaintat procurorul a menționat că, riscul eschivării de la urmărire penală și judecată a devenit actual, mai ales odată cu înaintarea acușării, ceea ce trezește supoziții puternice învinuitului despre probabilitatea condamnării sale. Totodată există riscul că, în cazul aplicării unei alte măsuri preventive, învinuitul ar putea influența martorii, învinuiții și tăinuși sau distruge probele, fapt ce ar împiedica justa soluționare a cauzei și aflarea adevărului în cadrul prezentului proces penal.

În cadrul examinării demersului procurorului în Procuratura Anticorupție, Nadejda Busuioc, privind prelungirea măsurii preventive, sub formă de liberare provizorie sub control judiciar, pe un termen de 60 (șaizeci) de zile, în privința învinuitului **Borovschih Egor Evgheni**, învinuit de comiterea infracțiunii prevăzute de art. **243 alin.(3) lit. b)** Cod penal, în ședință judiciară din **22 octombrie 2019**, instanța din oficiu a pus în discuție posibilitatea sesizării Curții Constituționale în vederea exercitării controlului constituționalității sintagmei conținute în prevederile art. 191 alin.(2) Cod Penal, după cum urmează "...Liberarea provizorie sub control judiciar nu se acordă învinuitului, inculpatului în cazul în care există date că el va săvârși o altă infracțiune, va încerca să influențeze asupra martorilor sau să distrugă mijloacele de probă, să se ascundă de organele de urmărire penală, de procuror sau, după caz, de instanța de judecată...", sub aspectul corespunderii cu prevederile art.7, art. 4, art. 8, art. 16, art. 20, art. 21, art. 23, art. 26, art. 54 din Constituția Republicii Moldova.

Aprecierea instanței de judecată:

Studiind materialele cauzei, audiind opiniile participanților prezenți la proces, instanța de judecată consideră oportun de a sesiza din oficiu Curtea Constituțională pentru a supune controlului constituționalității sintagmei conținute în prevederile art. 191 alin.(2) Cod Penal, după cum urmează "...Liberarea provizorie sub control judiciar nu se acordă

învinuitului, inculpatului în cazul în care există date că el va săvârși o altă infracțiune, va încerca să influențeze asupra martorilor sau să distrugă mijloacele de probă, să se ascundă de organele de urmărire penală, de procuror sau, după caz, de instanța de judecată.”, fiind în contradictorialitate cu sintagmele conținute în prevederile art. 176 alin.(1) Cod penal, și anume ”...Măsurile preventive pot fi aplicate de către procuror, din oficiu ori la propunerea organului de urmărire penală, sau, după caz, de către instanța de judecată numai în cazurile în care există suficiente temeiuri rezonabile, susținute prin probe, de a presupune că bănuitul, învinuitul, inculpatul ar putea să se ascundă de organul de urmărire penală sau de instanță, să exercite presiune asupra martorilor, să nimicească sau să deterioreze mijloacele de probă sau să împiedice într-un alt mod stabilirea adevărului în procesul penal, să săvârșească alte infracțiuni ori că punerea în libertate a acestuia va cauza dezordine publică. De asemenea, ele pot fi aplicate de către instanță pentru asigurarea executării sentinței...”, sub aspectul corespunderii cu prevederile art.7, art. 4, art. 8, art. 16, art. 20, art. 21, art. 23, art. 26, art. 54 din Constituția Republicii Moldova, din următoarele considerente:

Conform prevederilor art. 7 alin.(3) CPP - dacă, în procesul judecării cauzei, instanța constată că norma juridică ce urmează a fi aplicată contravine prevederilor Constituției și este expusă într-un act juridic care poate fi supus controlului constituționalității, judecarea cauzei se suspendă, se informează Curtea Supremă de Justiție care, la rândul său, sesizează Curtea Constituțională.

Potrivit art. 135 alin.(1) lit.a), g) din Constituția RM, „Curtea Constituțională exercită, la sesizare, controlul constituționalității legilor și hotărârilor Parlamentului, a decretelor Președintelui Republicii Moldova, a hotărârilor și ordonanțelor Guvernului, precum și a tratatelor internaționale la care Republica Moldova este parte și rezolvă cazurile excepționale de neconstituționalitate a actelor juridice, sesizate de Curtea Supremă de Justiție

Astfel, în conformitate cu prevederile pct. 4 a Hotărârii nr. 2 din 09.02.2016 pentru interpretarea articolului 135 alin. (1) lit a) și g) din Constituția Republicii Moldova și anume: *Judecătorul ordinar nu se pronunță asupra temeiniciei sesizării sau asupra conformității cu Constituția a normelor contestate, limitându-se exclusiv la verificarea întrunirii următoarelor condiții:* (1) obiectul excepției intră în categoria actelor cuprinse la articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție; (2) excepția este ridicată de către una din părți sau reprezentantul acesteia, sau indică că este ridicată de către instanța de judecată din oficiu; (3) prevederile contestate urmează a fi aplicate la soluționarea cauzei; (4) nu există o hotărâre anterioară a Curții având ca obiect prevederile contestate. Verificarea constituționalității normelor contestate constituie competența exclusivă a Curții Constituționale. Astfel, judecătorii ordinari nu sunt în drept să refuze părților sesizarea Curții Constituționale, decât doar în condițiile menționate la paragraful 82.

În această ordine de idei, instanța reține și contradictorialitatea sintagmelor conținute în prevederile art. 176 alin.(1) Cod penal, anume ”...Măsurile preventive pot fi aplicate de către procuror, din oficiu ori la propunerea organului de urmărire penală, sau, după caz, de către instanța de judecată numai în cazurile în care există suficiente temeiuri rezonabile, susținute prin probe, de a presupune că bănuitul, învinuitul, inculpatul ar putea să se ascundă de organul de urmărire penală sau de instanță, să exercite presiune asupra martorilor, să nimicească sau să deterioreze mijloacele de probă sau să împiedice într-un alt mod stabilirea adevărului în procesul penal, să săvârșească alte infracțiuni ori că punerea în libertate a acestuia va cauza dezordine publică. De asemenea, ele pot fi aplicate de către instanță pentru asigurarea executării sentinței...”, cu sintagmele conținute în prevederile art. 191 alin.(2) Cod Penal, după cum urmează ”...Liberarea provizorie sub control judiciar nu se acordă învinuitului, inculpatului în cazul în care există date că el va săvârși o altă infracțiune, va încerca să influențeze asupra martorilor sau să distrugă mijloacele de probă, să se ascundă de organele de urmărire penală, de procuror sau, după caz, de instanța de

judecată...”, constituie obiectul controlului constituționalității prin prisma art. 135 alin. (1) lit. a) din Constituția RM și pct. 82 al Hotărârii nr. 2 din 09.02.2016.

Instanța de judecată atestă cu certitudine că, la moment nu există o hotărâre anterioară a Curții având ca obiect prevederile contestate - anume contradictorialitatea prevederilor art. 191 alin.(2) Cod de Procedură Penală a Republicii Moldova.

În conformitate cu prevederile art. 7 alin. (6) CPP- hotărârile Curții Constituționale privind interpretarea Constituției sau privind neconstituționalitatea unor prevederi legale sânt obligatorii pentru organele de urmărire penală, instanțele de judecată și pentru persoanele participante la procesul penal.

Urmare a celor indicate, suprapuse la textele de lege enunțate, instanța de judecată ajunge la concluzia de ridica din oficiu excepția de neconstituționalitate, în cadrul judecării demersului procurorului în Procuratura Anticorupție, Nadejda Busuioc, privind prelungirea măsurii preventive, sub formă de liberare provizorie sub control judiciar, pe un termen de 60 (șaizeci) de zile, în privința învinutului **Borovschih Egor Evgheni**, născut la 19.11.1994, născut în mun.Chișinău, cetățean al RM, domiciliat în mun. Chișinău, str. V.Dokuceaev 13 ap.76, IDNP 2008001001945, în vederea controlului constituționalității prevederilor art. 191 alin.(2) Cod de Procedură Penală a Republicii Moldova, și anume contradictorialitatea sintagmelor conținute în aceste prevederi legale după cum urmează: ”...Liberarea provizorie sub control judiciar nu se acordă învinutului, inculpatului în cazul în care există date că el va săvârși o altă infracțiune, va încerca să influențeze asupra martorilor sau să distrugă mijloacele de probă, să se ascundă de organele de urmărire penală, de procuror sau, după caz, de instanța de judecată.”.

În conformitate cu art. 7, 341-342, Cod de Procedură Penală al Republicii Moldova, art. 135 din Constituția RM, Hotărârea nr. 2 din 09.02.2016 pentru interpretarea articolului 135 alin. (1) lit a) și g) din Constituția Republicii Moldova instanța de judecată,

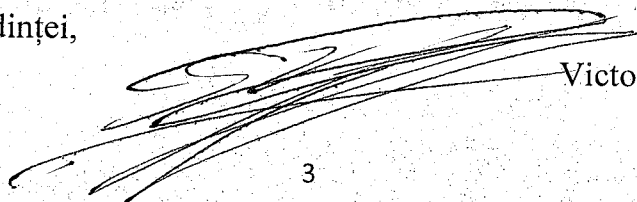
DISPUNE:

Se ridică din oficiu excepția de neconstituționalitate, pentru verificarea constituționalității prevederile art. 191 alin.(2) Cod de Procedură Penală a Republicii Moldova, și anume contradictorialitatea sintagmelor conținute în prevederile art. 191 alin.(2) Cod Penal, după cum urmează ”Liberarea provizorie sub control judiciar nu se acordă învinutului, inculpatului în cazul în care există date că el va săvârși o altă infracțiune, va încerca să influențeze asupra martorilor sau să distrugă mijloacele de probă, să se ascundă de organele de urmărire penală, de procuror sau, după caz, de instanța de judecată.”, cu prevederile art. 176 alin.(1) Cod penal, și anume ”...Măsurile preventive pot fi aplicate de către procuror, din oficiu ori la propunerea organului de urmărire penală, sau, după caz, de către instanța de judecată numai în cazurile în care există suficiente temeiuri rezonabile, susținute prin probe, de a presupune că bănuitul, învinutul, inculpatul ar putea să se ascundă de organul de urmărire penală sau de instanță, să exercite presiune asupra martorilor, să nimicească sau să deterioreze mijloacele de probă sau să împiedice într-un alt mod stabilirea adevărului în procesul penal, să săvârșească alte infracțiuni ori că punerea în libertate a acestuia va cauza dezordine publică. De asemenea, ele pot fi aplicate de către instanță pentru asigurarea executării sentinței...”, sub aspectul corespunderii cu prevederile art.7, art. 4, art. 8, art. 16, art. 20, art. 21, art. 23, art. 26, art. 54 din Constituția Republicii Moldova.

Se remite în adresa Curții Constituționale sesizarea instanței de judecată pentru verificarea constituționalității prevederilor art. 191 alin.(2) Cod de Procedură Penală a Republicii Moldova.

Încheierea este definitivă.

Președintele ședinței,
 Judecător

 Victor Sandu